

”Jag hatar öknen”

– Min bror var bara 11 år när han fängslades av marockansk polis 1980. I ett helt år var han försvunnen. Mina föräldrar var utom sig av oro. När han till slut släpptes var han mycket förändrad och har aldrig helt återhämtat sig. Han var ju bara ett barn, berättar Laroussi.

Laroussis bror lider fortfarande av ständig huvudvärk på grund av misshandeln och tortyren i fängelset. Och han fick inte fortsätta gå i skolan.

Laroussi, 32 år, kom till flyktinglägren 2001 från ockuperat område. Tillsammans med tre kompisar tog han sig nattetid över den minerade och radarövervakade muren som delar Västsahara i två delar till Polisariokontrollerat område. Den ”promenaden” är mycket farlig och har skördat liv.

Då var han 20 år och vågade helt enkelt inte stanna längre hos sina föräldrar och syskon.

– Jag hade börjat engagera mig i det fredliga motståndet mot den marockanska ockupationen och den marockanska polisen hade ögonen på mig. De ville värva mig genom att jag skulle rapportera om västsahariska ungdomar till dem. Jag visste vad som väntade om jag inte gjorde som de sa. Därför

var jag tvungen att fly, berättar Laroussi när vi träffar honom i flyktinglägren i Algeriet.

Västsaharierna är idag i minoritet i sitt eget land. De marockanska bosättarna lockas till de ”södra provinserna” med lägre skatt och olika förmåner.

Sedan den marockanska ockupationen 1975 och i strid med den FN-fredsplan som både Marocko och västsahariernas befrielseorganisation Polisario undertecknat, fortsätter bosättningspolitiken. Och den folkomröstning om Västsaharas självständighet, som FN-styrkan Minurso skulle genomföra redan 1992, har ännu inte ägt rum. Marocko vägrar att släppa ”skattkammaren” Västsahara med sin fosfat, sin fisk och sin troliga olja. Och för marockanen i gemen är ”de södra provinserna” självklart en del av Marocko. Det har man lärt sig i skolan eller om man tillhör den halva av marockanska be-

folkningen som är analfabeter – hört på TV.

Tre saker är förbjudna i Marocko – och därmed också i den ockuperade delen av Västsahara: att ifrågasätta islam eller kungen och att hävda att Västsahara inte tillhör Marocko. Att vifta med Västsaharas flagga kan ge fängelse.

När Laroussi var 13 år klädde han och hans västsahariska skolkamrater upp sig i traditionella västsahariska kläder, ett ljusblått långt klädstycke, på en västsaharisk högtidsdag. Den marockanske rektorn förbjöd omedelbart klädseln.

– Jag upptäckte, när jag var tonåring, att jag hade grannar och släktingar som varit försvunna och suttit 15 år i hemliga fängelser. Och på 90-talet fortsatte detta. Många arresterades, anklagades för att vara ett hot mot statens säkerhet och dömdes i några fall till 20 års fängelse.

– I slutet av 90-talet skapade vi en organisation med målet att göra ungdomar ute i världen medvetna om vad som händer hos oss.

Laroussi arbetar för anhörigorganisationen AFAPREDESA, som samlar in och sprider information om försvinnanden och övergrepp i ockuperat område. Man har också samlat in vittnesmål från alla de flyktingar som kom 1975 och som kan berätta om sina försvunna släktingar. Idag är de cirka 500, ett trauma för alla. Lever några fortfarande? Finns det andra och nya hemliga fängelser? Eller är de döda och var finns så fall deras kvarlevor?

Laroussi är också tolk till och från engelska för gäster på besök i flyktinglägren. Han är frustrerad över att inget händer, att omvärlden slår dövöret till för dessa cirka 160 000 västsaharier som bor i en stenöken utan möjlighet att försörja sig själva och i ständig väntan på att rättvisan ska börja gälla även för dem.

– Det här är en politisk fråga. Det är inte pengar som vi behöver i första hand, även om vi lider av sjukdomar och brist på mat. Vi behöver ett politiskt stöd. Hela världen vet att vi har rätt till självbestämmande. Ändå sitter vi här beroende av gåvor, konstarterar Laroussi.

– Vi får så pass mycket mat (böror, linser, mjöl och socker) av FN-organet World Food Programme att vi inte svälter men inte tillräckligt för att vi ska växa oss riktigt starka, säger Hamma Elbonia, ”borgmästare”, i lägret Smara och småkrattar uppgivet.

– FN-styrkan Minurso på 218 personer kostar 50 miljoner dollar per år. FN:s bistånd för framför allt mat till oss 160.000 flyktingar kostar medlemsländerna 25 miljoner dollar. Marocko tjänar sex miljarder dollar på att sälja vår fosfat och vår fisk, alltså våra naturresurser som de stjälar från oss. Om man skulle ta dessa sex miljarder dollar och ge till flyktingarna så skulle det räcka i 300 år! säger Laroussi uppbragt.

– Hur länge ska våra ledare följa fredsplanen? De vet ju att Marocko ljuger och bara vill fördröja tiden.

Laroussi vill som så många andra människor i lägren se en förändring. Det är en vecka kvar till Polisarios kongress och unga röster höjs för en återgång till krig. Men till slut bestämmer kongressen att fortsätta de samtal som FN har initierat sedan flera år och som aldrig har burit frukt, eftersom Marocko vägrar att diskutera ett självständigt Västsahara.

”Att starta ett krig är lätt, men att avsluta det är svårt. Dessutom är det precis det som Marocko väntar på ska hända”, säger några veteraner vi pratar med senare.

På promenad i flyktinglägret möter Laroussi en ung vän.

– Det är egentligen inte Marocko som är det stora problemet, menar Laroussi. Det är Frankrike. Utan Frankrikes stöd skulle Marocko inte kunna fortsätta sin ockupation en dag.

– Frankrikes forna kolonier har blivit dess vänner, men så var det inte i fallet Algeriet.

”Utan Frankrikes stöd skulle inte Marocko kunna fortsätta sin ockupation en enda dag.”

En och en halv miljon algerier dog i det brutala befrielsekriget som slutade med ett självständigt Algeriet 1962. Det har Frankrike aldrig kunnat förlåta Algeriet och nu hämnas man på västsaharierna i stället. Dessutom sa Algeriet nej till Frankrike och följde forna Sovjetunionen. Marocko följde USA, säger Laroussi.

– Varför är så många emot oss? Marocko får stöd av västvärlden, EU, vapen från USA, Italien, Frankrike och Spanien. Dessutom får Marocko stöd av Arabvärlden.

När man går runt i flyktinglägren slås man av det massiva stödet från spanska frivilligorganisationer. Överallt på byggnader finns plaketter på spanska där man kan läsa att byggnaden uppförts med stöd från en spansk organisation.

– Javisst, säger Laroussi, vi får också stöd från olika politiska spanska partier och föreningar men så fort de kommer i maktställning byter de fot och är inte intresserade längre.

Egentligen hade Laroussi trott att det skulle räcka att lämna över oss denna sena lördagskväll i december, när besöket i flykting-

Artikel ur Västsahara 2012:1
Även publicerad i globalarkivet.se
cc-licens - se creativecommons.se

lägren var över, till bilkaravanen. Den åker från centrallägret Rabouni i mycket organiserad och bevakad form till flygplatsen i Tindouf i sydvästra Algeriet, men han har fått order av Polisario att inte lämna oss förrän planet har lyft mot Alger.

Laroussi är nygift och hans fru bor i ett annat flyktingläger. Nattetid är all fordons trafik förbjuden mellan lägren – om man inte har specialtillstånd. Alltså måste Laroussi vänta till söndag morgon för att hitta någon transport som kan ta honom till ”hemlägret”. Två månader tidigare kidnappades tre europeiska hjälparbetare och säkerheten är hög.

I en veckas tid har Laroussi varit vår följeslagare, tolk, guide, fixare och ibland kock. Han har svarat på en oändlig räkka med frågor hela tiden och han har inte vikt från vår sida. Under de rådande omständigheterna kändes det väldigt tryggt.

Nu hade han säkert tänkt sig att få vara med sin familj, innan nästa ”delegation” kom. Redan på måndagen ska han vara på plats för att tolka för gäster till Polisarios trettonde kongress.

Laroussi avslöjar innan vi skiljs åt att han hatar öknen och längtar intensivt efter havet.

– Livet här i flyktinglägren är svårt. I den ockuperade delen av Västsahara kunde jag sitta på kafé och framför allt kunde jag gå till stranden och se havet.

– Här finns visserligen en frihet, vi kan säga vad vi vill och vad vi tycker. Men hur lång tid ska det ta innan FN ger oss vårt självbestämmande och självständighet?

Text: Lena Thunberg
Bilder: Lena Thunberg och Ulla-Karin Karlson